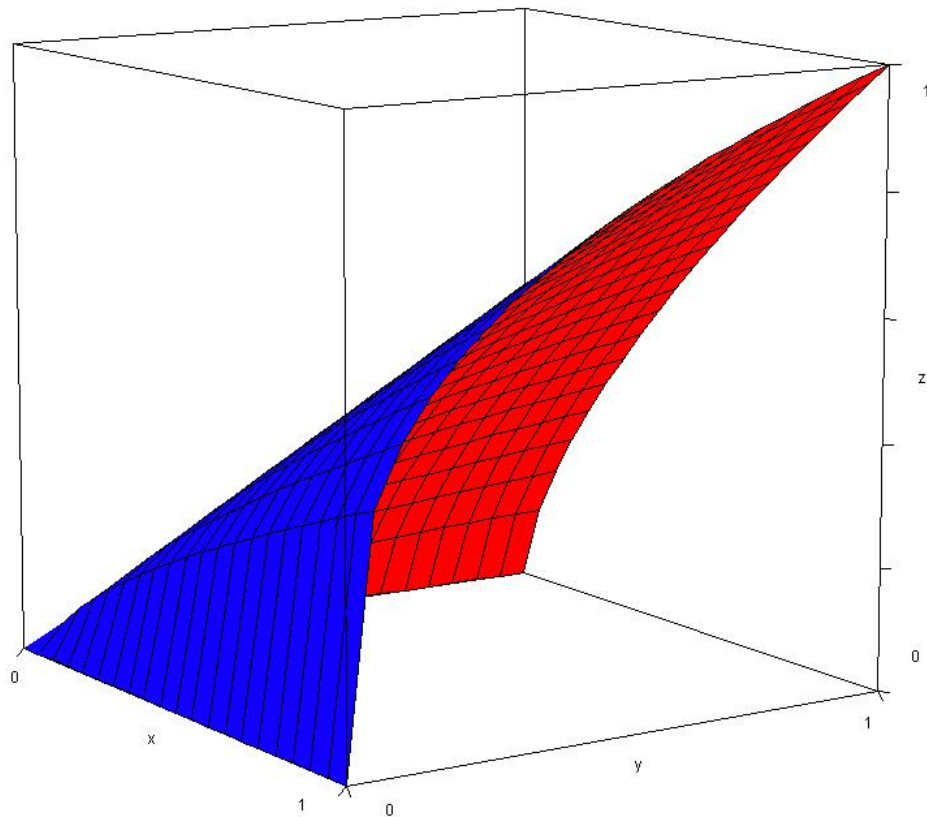

MICROECONOMICS 2018

Mid Sweden University, Sundsvall (Lecture 5)

Peter Lohmander

www.Lohmander.com & Peter@Lohmander.com

Föreläsningens innehåll:

- Nyttofunktionsmaximering med Cobb Douglas funktion och inkomstrestriktion samt Lagrange multiplikator metod.

$$\max_{q_1, q_2} U = k q_1^\alpha q_2^\beta$$

$$s.t. \quad p_1 q_1 + p_2 q_2 \leq I$$

Föreläsningens innehåll:

- Bestämning av efterfrågefunktioner.
- Bestämning av inkomst – konsumtionskurvor.
- Är varorna ”normala”, ”inferior” eller ”Giffen”?
- Kontroll av resultaten från Lagrange multiplikatormetod genom studium av nyttofunktionens nivåkurva samt inkomstrestriktionens lutning.

Föreläsningens innehåll (forts.):

- Priselasticiteter (Egenpriselasticiteter).
- "Unit elastic demand" eller ej? Vad betyder det för "Expenditure"?
- Korspriselasticiteter?
- Priselasticiteter och korspriselasticiteter med vissa antaganden gällande efterfrågefunktionens funktionsform.
- Substitut eller komplement? Korspriselasticiteterna ger svaren.
- Utformning av datalista för bestämning av elasticiteter och korspriselasticiteter med hjälp av linjär multipel regressionsanalys.

Föreläsningens innehåll (forts.):

- Osäkerhet, risk, sannolikheter förväntad nytta
- Attityder till risk och nyttofunktionernas andraderivator
- Beslutsfattande och risk: Ett beslut eller stegvisa adaptiva beslut? (Jämför föreläsning L4.)
- Riskpremium

Föreläsningens innehåll (forts.):

- Diversifiering och risk i en portfölj
- Variance, covariance och correlation
- Risk och förväntad avkastning
- Portföljoptimering med hjälp av Markowitz, Lagrange multiplikatormetod, endimensionell optimering samt Kuhn-Tucker och kvadratisk programmering.
- Kan man härleda några generella resultat utan konkreta siffror exempelvis när det gäller *betydelsen av korrelation och varianser för optimal kombination av tillgångar i portföljen*
- Några numeriska exempel

Särskild motivering

- Dessa avsnitt är av central betydelse i mikroekonomisk teori.
- Det är väsentligt att vi kan hantera risk på bästa sätt i dagens och framtidens verklighet.

Några referenser till metodik och tillämpningar

- <https://en.wikipedia.org/wiki/Variance>
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Covariance>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Correlation_and_dependence
- https://en.wikipedia.org/wiki/Modern_portfolio_theory
- <http://www.lohmander.com/AppPro/L4c.pdf>

KOMMENTAR | PETER FELLMAN

Rädslan vägrar ge vika på Wall Street

The Front Page

New York Times Web
180207

BEHROUZ MEHRI/AGENCE FRANCE-PRESSE & M-DASH; GETTY IMAGES

The Era of Easy Money Is Ending, and the World Is Bracing for Shocks

As a stock market plunge that began in the United States spread globally, the wild swings underscored how the American economy retains defining influence across the globe.

By PETER S. GOODMAN

Markets Overview

U.S. Markets »

S.&P. 500

DOW

NASDAQ

1 day | 5 days | 1 month | 1 year

25,028.94 **-266.93** **-1.06%**

At 2:15 PM ET

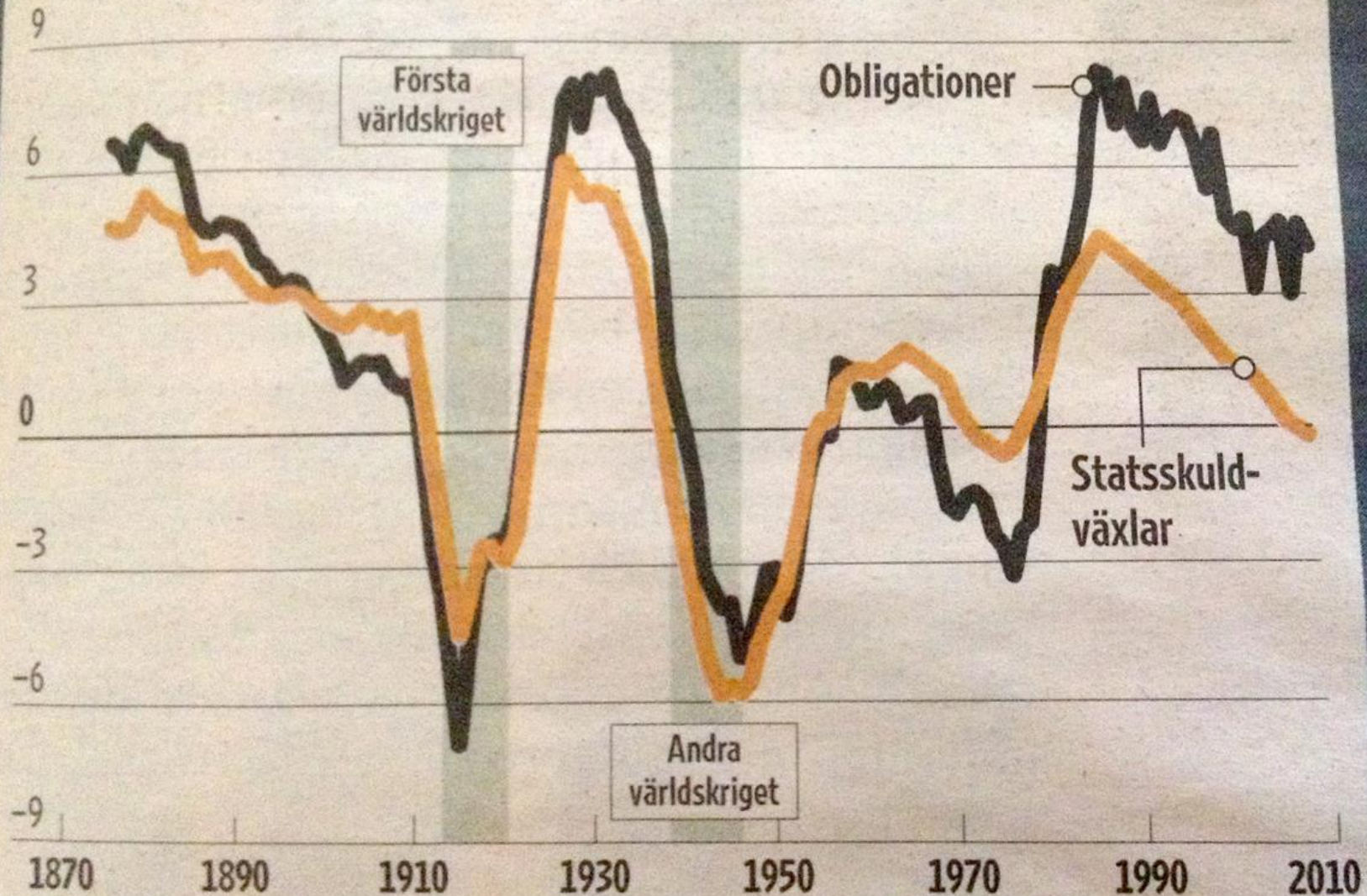

Market Summary

At 2:14 PM ET: Although the major indexes are mixed in trading today, most stocks are higher on the NYSE where advancing issues lead declining issues by **1.6 to 1**. Among individual stocks, the top percentage gainers in the S.&P. 500 are [Wynn Resorts Ltd.](#) and [Ball Corporation](#)

Avkastning för säkra tillgångar

■ Real avkastning för obligationer och statsskuldväxlar, procent

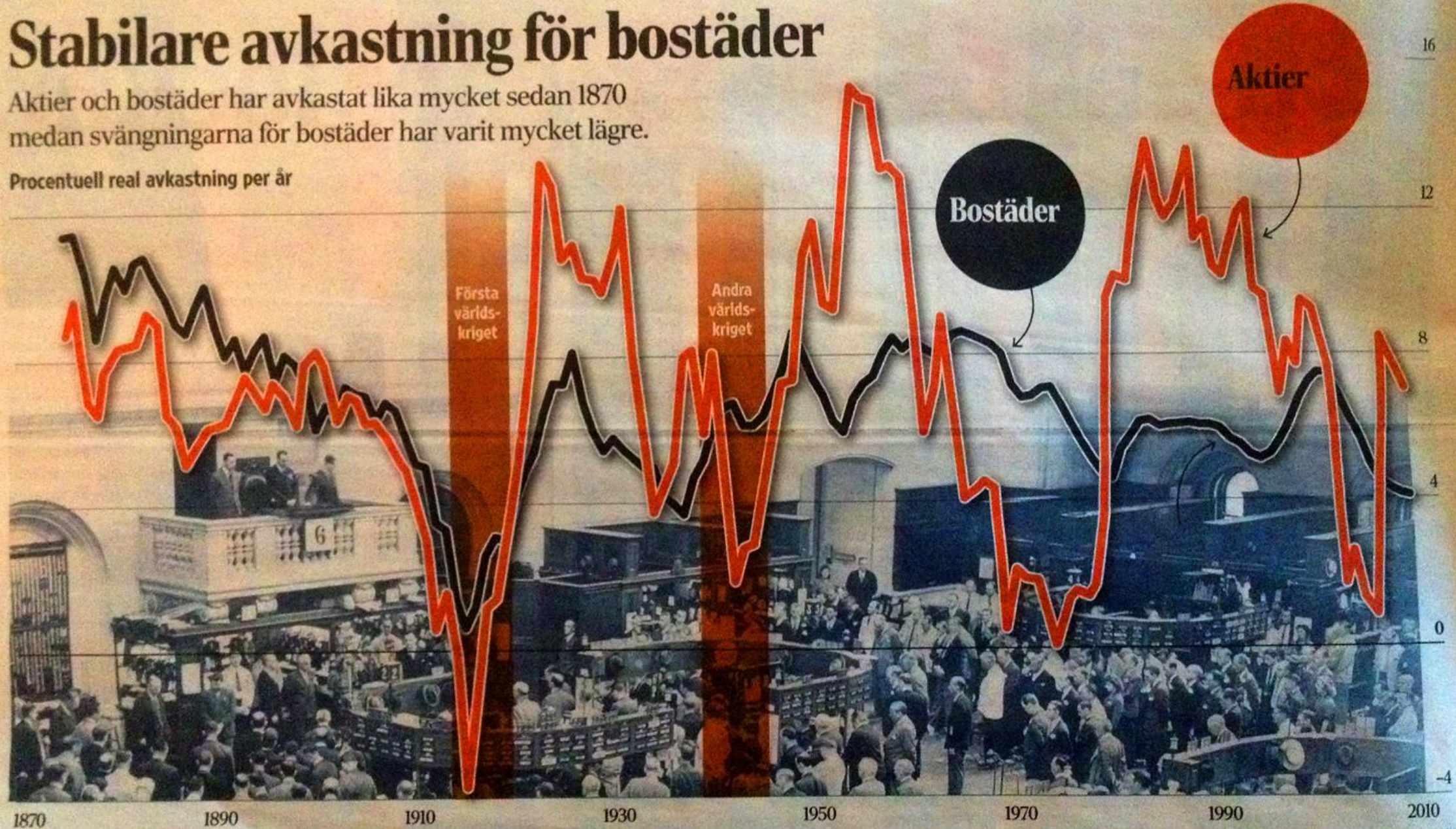

Dagens Industri 180207

Stabilare avkastning för bostäder

Aktier och bostäder har avkastat lika mycket sedan 1870 medan svängningarna för bostäder har varit mycket lägre.

Procentuell real avkastning per år

Källa: Jordá, Óscar, Katharina Knoll, Dmitry Kuvshinov, Moritz Schularick, Alan M. Taylor. 2017. "The Rate of Return on Everything, 1870–2015" San Francisco Fed.

GRAFIK: HELENA FAHLESON. FOTO: AP PHOTO/ KRADIN

DI
180207

$$\min_{w_1, w_2} Z = w_1^2 \sigma_1^2 + w_2^2 \sigma_2^2 + 2w_1 w_2 \sigma_1 \sigma_2 \rho_{12}$$

$$s.t. \quad w_1 + w_2 = 1$$

$$w_1 E_1 + w_2 E_2 \geq E_P$$

$$w_i \geq 0 \quad \forall i$$

$$\min_{w_1, w_2, \dots, w_N} Z = \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^N w_i w_j \sigma_{ij}$$

$$s.t. \quad \sum_{i=1}^N w_i = 1$$

$$\sum_{i=1}^N w_i E_i \geq E_P$$

$$w_i \geq 0 \quad \forall i$$

Exempel på tillämpad portföljoptimering

Av Peter Lohmander 2009-09-10

Orientering

Detta dokument illustrerar metodiken för portföljoptimering.

Det är framtaget som en första version av ett *diskussionsunderlag* vid Skogsakademikernas styrelsemöte i Tyresta nationalpark, September 2009.

(Det är möjligt att partiella revisioner kommer att genomföras. Alla förslag till rationella förtydliganden eller andra förbättringar av texten mottages tacksamt! Observera också att avsikten inte har varit att skriva en formell rapport i detta skede utan endast att ta fram ett någorlunda informativt diskussionsunderlag.)

Man kan antingen:

Maximera portföljens förväntade avkastning med hänsyn till att variansen inte får överstiga en fastställd nivå,

eller;

Minimera variansen i portföljens avkastning m.h.t. att den förväntade avkastningen inte för understiga en fastställd nivå.

Som underlag vid optimeringen behöver man tillgång till olika aktiers förväntade avkastningar samt dessa aktiers avkastningars kovarianstabell. I detta dokument visas hur man kan ta fram sådan information via aktiekursinformation från Internet samt kalkyler i Excel.

Som underlag har verklig aktiekursinformation från 2002 – 2009 använts. Själva optimeringen genomförs gärna i programspråket ”Lingo” eller annat programspråk av motsvarande typ. Detta dokument innehåller två kompletta exempel i Lingo. **I exemplen visas hur man bör anpassa portföljens fördelning mellan olika aktier till ägarnas synpunkter på förväntad avkastning och avkastningens varians.**

I ett exempel där vi kräver 24% förväntad avkastning bör vi ha denna portfölj:

ALFA LAVAL 49%

ELEKTA B 39%

SCA B 12%

Då blir portföljens varians blir då 0.4420426E-01 och **standardavvikelse 21.0%.**

I ett exempel där vi kräver 15% förväntad avkastning bör vi ha denna portfölj:

ALFA LAVAL 20%

ELEKTA B 32%

SCA B 48%

Då blir portföljens varians 0.2910023E-01 och **standardavvikelse 17.1%.**

Observera

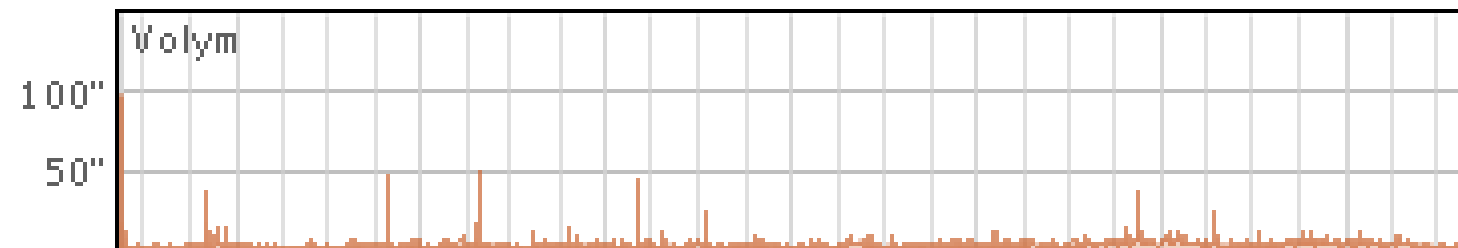
Det är viktigt att utdelningar och eventuella förvaltningsavgifter beaktas i avkastningsberäkningarna, något som ej har gjorts i dessa illustrationer.

Därför utgör de exempel som vi ser i detta dokument endast exempel. De är ej slutgiltiga rekommendationer för hur man bör investera sina pengar.

Varianser och standardavvikelser har i Lingo- programmet beräknats med det antal frihetsgrader som motsvarar antalet observationer. Detta kan ifrågasättas och enkelt ändras.

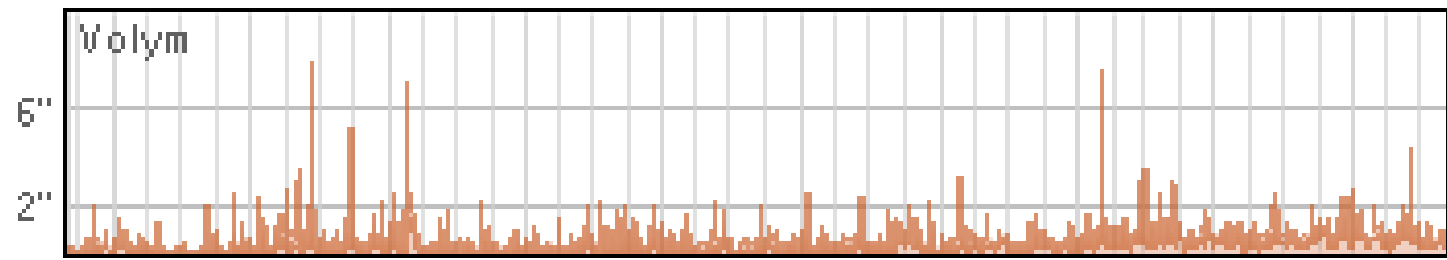

Alfa Laval

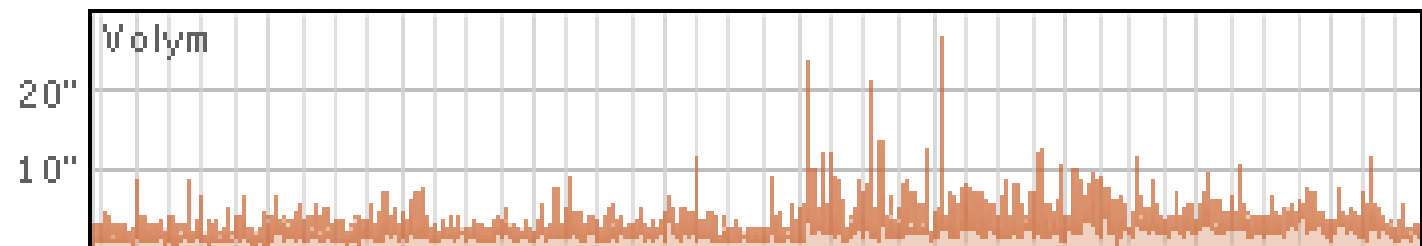

Elekta B

SCA B

Källa för diagrammen:

[http://public.fsb.solutions.six.se/fsb.public/site/public/overview.page?magic=\(\)](http://public.fsb.solutions.six.se/fsb.public/site/public/overview.page?magic=())

(Diagrammen är hämtade via Internet 2009-09-10. Från diagrammen har även informationen hämtats till de kurstabeller vilka finns i detta dokument. De data som tabellerna redovisar gäller ”den nionde september” de olika åren (alternativt de dagar som figurerna redovisar som ligger närmast efter ”den nionde september”). Observera särskilt att utdelningar och förvaltningsavgifter m.m. ej har beaktas i tabeller eller figurer i detta dokument. Sådana saker är givetvis väldigt viktiga i en verklig analys. Observera också att vi inte utan vidare kan förutsätta att de tre företagens aktier kommer att ha samma egenskaper under kommande decennier som under perioden 2002 – 2009. Det är fullt möjligt att såväl förväntade avkastningar som kovarianstabeller kommer att ha andra egenskaper i framtiden. Emellertid ska vi vara medvetna om att exakt information om framtida förhållanden aldrig kommer att vara tillgänglig i förväg.

Den som vill läsa mer om portföljvalsoptimering bör studera dessa länkar:

http://en.wikipedia.org/wiki/Henry_Markovitz

samt

Markowitz, H.M. (March 1952). "Portfolio Selection". The Journal of Finance 7 (1): 77–91.

<http://dx.doi.org/10.2307%2F2975974>

Optimering med tre olika aktier och krav på förväntad kursökning om 24%

MODEL :

SETS :

STOCKS : AVG_RET , WEIGHT ;

DAYS ;

SXD (DAYS , STOCKS) : RETURN ;

SXS (STOCKS , STOCKS) : COVR , CORR ;

ENDSETS

DATA:

DAYS = 1..7;

TARGET = .24;

STOCKS = ALFALAVAL ELEKTA_B SCA_B;

RETURN = 0.267 0.475 -0.028

0.085 0.198 -0.057

0.273 1.109 -0.028

0.760 0.142 0.190

0.622 -0.152 0.141

-0.218 0.161 -0.403

0.080 -0.012 0.312

;

ENDDATA

CALC:

!Average annual return for each stock;

@FOR (STOCKS (S) :

AVG_RET (S) =

(@SUM (SXD (D , S) : RETURN (D , S)) /

@SIZE (DAYS)

);

```
!Covariance matrix;
```

```
@FOR( SXS( S1, S2) :
```

```
  COVR( S1, S2) =
```

```
    @SUM( DAYS( D) : ( RETURN( D, S1) - AVG_RET( S1)) *
```

```
      ( RETURN( D, S2) - AVG_RET( S2))) / @SIZE( DAYS)
```

```
  );
```

!Although not required, compute the correlation matrix;

```
@FOR( SXS( S1, S2):
```

```
  CORR( S1, S2) = COVR( S1, S2) /
```

```
  ( COVR( S1, S1) * COVR( S2, S2) ) ^ .5;
```

```
);
```

```
ENDCALC
```

**!Minimize the risk of the portfolio
(i.e., its variance);**

```
[R_OBJ] MIN = @SUM( SXS( S1, S2):  
WEIGHT( S1) * WEIGHT( S2) * COVR( S1, S2) );
```

!Must be fully invested;

[R_BUDGET] @SUM(STOCKS: WEIGHT) = 1;

!Must exceed target return;

[R_TARGET] @SUM(STOCKS: AVG_RET * WEIGHT) >= TARGET;

END

Local optimal solution found.

Objective value: 0.4420426E-01
Infeasibilities: 0.1249001E-15
Extended solver steps: 2
Total solver iterations: 19

Variable	Value	Reduced Cost
TARGET	0.2400000	0.000000
AVG_RET(ALFALAVAL)	0.2670000	0.000000
AVG_RET(ELEKTA_B)	0.2744286	0.000000
AVG_RET(SCA_B)	0.1814286E-01	0.000000
WEIGHT(ALFALAVAL)	0.4933356	0.000000
WEIGHT(ELEKTA_B)	0.3866273	0.000000
WEIGHT(SCA_B)	0.1200371	0.000000
RETURN(1, ALFALAVAL)	0.2670000	0.000000
RETURN(1, ELEKTA_B)	0.4750000	0.000000
RETURN(1, SCA_B)	-0.2800000E-01	0.000000
RETURN(2, ALFALAVAL)	0.8500000E-01	0.000000
RETURN(2, ELEKTA_B)	0.1980000	0.000000
RETURN(2, SCA_B)	-0.5700000E-01	0.000000
RETURN(3, ALFALAVAL)	0.2730000	0.000000
RETURN(3, ELEKTA_B)	1.109000	0.000000
RETURN(3, SCA_B)	-0.2800000E-01	0.000000

RETURN(4, ALFALAVAL)	0.7600000	0.000000
RETURN(4, ELEKTA_B)	0.1420000	0.000000
RETURN(4, SCA_B)	0.1900000	0.000000
RETURN(5, ALFALAVAL)	0.6220000	0.000000
RETURN(5, ELEKTA_B)	-0.1520000	0.000000
RETURN(5, SCA_B)	0.1410000	0.000000
RETURN(6, ALFALAVAL)	-0.2180000	0.000000
RETURN(6, ELEKTA_B)	0.1610000	0.000000
RETURN(6, SCA_B)	-0.4030000	0.000000
RETURN(7, ALFALAVAL)	0.8000000E-01	0.000000
RETURN(7, ELEKTA_B)	-0.1200000E-01	0.000000
RETURN(7, SCA_B)	0.3120000	0.000000
COVR(ALFALAVAL, ALFALAVAL)	0.9606114E-01	0.000000
COVR(ALFALAVAL, ELEKTA_B)	-0.1273957E-01	0.000000
COVR(ALFALAVAL, SCA_B)	0.4157743E-01	0.000000
COVR(ELEKTA_B, ALFALAVAL)	-0.1273957E-01	0.000000
COVR(ELEKTA_B, ELEKTA_B)	0.1481237	0.000000

COVR(ELEKTA_B, SCA_B)	-0.2193849E-01	0.000000
COVR(SCA_B, ALFALAVAL)	0.4157743E-01	0.000000
COVR(SCA_B, ELEKTA_B)	-0.2193849E-01	0.000000
COVR(SCA_B, SCA_B)	0.4546384E-01	0.000000
CORR(ALFALAVAL, ALFALAVAL)	1.000000	0.000000
CORR(ALFALAVAL, ELEKTA_B)	-0.1067994	0.000000
CORR(ALFALAVAL, SCA_B)	0.6291449	0.000000
CORR(ELEKTA_B, ALFALAVAL)	-0.1067994	0.000000
CORR(ELEKTA_B, ELEKTA_B)	1.000000	0.000000
CORR(ELEKTA_B, SCA_B)	-0.2673385	0.000000
CORR(SCA_B, ALFALAVAL)	0.6291449	0.000000
CORR(SCA_B, ELEKTA_B)	-0.2673385	0.000000
CORR(SCA_B, SCA_B)	1.000000	0.000000

	Row	Slack or Surplus	Dual Price
Vad säger Kuhn Tucker?	R_OBJ	0.4420426E-01	-1.000000
	R_BUDGET	0.000000	-0.3060417E-01
	R_TARGET	0.000000	-0.2408514

Optimering med tre olika aktier och krav på förväntad kursökning om 15%

MODEL :

SETS :

STOCKS : AVG_RET , WEIGHT ;

DAYS ;

SXD (DAYS , STOCKS) : RETURN ;

SXS (STOCKS , STOCKS) : COVR , CORR ;

ENDSETS

DATA :

DAYS = 1..7 ;

TARGET = .15 ;

Local optimal solution found.

Objective value:	0.2910023E-01
Infeasibilities:	0.1665335E-15
Extended solver steps:	2
Total solver iterations:	24

Variable	Value	Reduced Cost
TARGET	0.1500000	0.000000
AVG_RET(ALFALAVAL)	0.2670000	0.000000
AVG_RET(ELEKTA_B)	0.2744286	0.000000
AVG_RET(SCA_B)	0.1814286E-01	0.000000
WEIGHT(ALFALAVAL)	0.1959774	0.000000
WEIGHT(ELEKTA_B)	0.3241959	0.000000
WEIGHT(SCA_B)	0.4798267	0.000000
RETURN(1, ALFALAVAL)	0.2670000	0.000000
RETURN(1, ELEKTA_B)	0.4750000	0.000000
RETURN(1, SCA_B)	-0.2800000E-01	0.000000
RETURN(2, ALFALAVAL)	0.8500000E-01	0.000000
RETURN(2, ELEKTA_B)	0.1980000	0.000000
RETURN(2, SCA_B)	-0.5700000E-01	0.000000
RETURN(3, ALFALAVAL)	0.2730000	0.000000
RETURN(3, ELEKTA_B)	1.109000	0.000000
RETURN(3, SCA_B)	-0.2800000E-01	0.000000

RETURN (4, ALFALAVAL)	0.7600000	0.000000
RETURN (4, ELEKTA_B)	0.1420000	0.000000
RETURN (4, SCA_B)	0.1900000	0.000000
RETURN (5, ALFALAVAL)	0.6220000	0.000000
RETURN (5, ELEKTA_B)	-0.1520000	0.000000
RETURN (5, SCA_B)	0.1410000	0.000000
RETURN (6, ALFALAVAL)	-0.2180000	0.000000
RETURN (6, ELEKTA_B)	0.1610000	0.000000
RETURN (6, SCA_B)	-0.4030000	0.000000
RETURN (7, ALFALAVAL)	0.8000000E-01	0.000000
RETURN (7, ELEKTA_B)	-0.1200000E-01	0.000000
RETURN (7, SCA_B)	0.3120000	0.000000
COVR (ALFALAVAL, ALFALAVAL)	0.9606114E-01	0.000000
COVR (ALFALAVAL, ELEKTA_B)	-0.1273957E-01	0.000000
COVR (ALFALAVAL, SCA_B)	0.4157743E-01	0.000000
COVR (ELEKTA_B, ALFALAVAL)	-0.1273957E-01	0.000000
COVR (ELEKTA_B, ELEKTA_B)	0.1481237	0.000000

COVR(ELEKTA_B, SCA_B)	-0.2193849E-01	0.000000
COVR(SCA_B, ALFALAVAL)	0.4157743E-01	0.000000
COVR(SCA_B, ELEKTA_B)	-0.2193849E-01	0.000000
COVR(SCA_B, SCA_B)	0.4546384E-01	0.000000
CORR(ALFALAVAL, ALFALAVAL)	1.000000	0.000000
CORR(ALFALAVAL, ELEKTA_B)	-0.1067994	0.000000
CORR(ALFALAVAL, SCA_B)	0.6291449	0.000000
CORR(ELEKTA_B, ALFALAVAL)	-0.1067994	0.000000
CORR(ELEKTA_B, ELEKTA_B)	1.000000	0.000000
CORR(ELEKTA_B, SCA_B)	-0.2673385	0.000000
CORR(SCA_B, ALFALAVAL)	0.6291449	0.000000
CORR(SCA_B, ELEKTA_B)	-0.2673385	0.000000
CORR(SCA_B, SCA_B)	1.000000	0.000000

Row	Slack or Surplus	Dual Price
R_OBJ	0.2910023E-01	-1.000000
R_BUDGET	0.000000	-0.4398144E-01
R_TARGET	0.000000	-0.9479353E-01

Stock studies 090910

Peter Lohmander 2009_09-10

Source: [http://public.fsb.solutions.six.se/fsb.public/site/public/overview.page?magic=\(\)](http://public.fsb.solutions.six.se/fsb.public/site/public/overview.page?magic=())

(All dates are September 09 or the next reported day)

	ALFA LAVAL	ELEKTA B	SCA B
YEAR	PA	PE	PS
2	19,63	30,18	102,5
3	24,88	44,53	99,67
4	27	53,33	94
5	34,38	112,49	91,33
6	60,5	128,5	108,67
7	98,13	109	124
8	76,75	126,5	74
9	82,9	125	97,1

YEAR	DPA	DPE	DPS
2	5,25	14,35	-2,83
3	2,12	8,8	-5,67
4	7,38	59,16	-2,67
5	26,12	16,01	17,34
6	37,63	-19,5	15,33
7	-21,38	17,5	-50
8	6,15	-1,5	23,1
9			

YEAR	RDPA	RDPE	RDPS
2	0,267447784	0,475480451	-0,027609756
3	0,085209003	0,197619582	-0,05688773
4	0,273333333	1,109319332	-0,028404255
5	0,759744037	0,142323762	0,189860944
6	0,621983471	-0,151750973	0,141069292
7	-0,217874248	0,160550459	-0,403225806
8	0,080130293	-0,011857708	0,312162162
9			

Correlations

	RDPA	RDPE	RDPS
RDPA	1		
RDPE	-0,10579301	1	
RDPS	0,628929197	-0,267156033	1

Covariances			
	RDPA	RDPE	RDPS
RDPA	0,095988774		
RDPE	-0,012617857	0,148196105	
RDPS	0,041563148	-0,021937131	0,045498062

RDPA	
Mean	0,267139096
Standard Error	0,12648371
Median	0,267447784
Mode	#N/A
Standard Deviation	0,334644443
Sample Variance	0,111986903

RDPE	
Mean	0,274526415
Standard Error	0,157160271
Median	0,160550459
Mode	#N/A
Standard Deviation	0,415806994
Sample Variance	0,172895456

RDPS	
Mean	0,018137836
Standard Error	0,087080482
Median	-0,027609756
Mode	#N/A
Standard Deviation	0,2303933
Sample Variance	0,053081073